

पर्यायशैक्षणिकयोजना
अक्टोबर् 2021 –2022
नवमकक्ष्या
संस्कृततृतीयभाषा

रचनासमितिः

1. श्री वेङ्कटेशः हेच्. एन् – डा. टि. एम्. ए. पै प्रौढशाला, कल्याणपुरम् ।
2. श्री शम्भु भट्टः – विवेक पदविपूर्व कालेज्, कोट ।

पर्याय-शैक्षिककार्ययोजना 2021-22

नवमकक्ष्या

तृतीयभाषासंस्कृतम्

अक्टोबर मासः

क्रमसङ्ख्या	मासः/सप्ताहः	अधिगमफलानि	निर्देशात्मकक्रियाकलापाः	मौल्यमापनक्रियाकलापाः
1	अक्टोबर् मासस्य प्रथम सप्ताहः लभ्यावधयः- 4	प्रयोगाः(व्याकरणम्) 1. प्रयोगप्रकाराः । 2. सकर्मक -अकर्मकयोः अवगमनम् । 3. कर्तरि प्रयोगः-लक्षणम् उदाहरणानि च । 4. कर्मणि प्रयोगः-लक्षणम् उदाहरणानि च । 5. भावे प्रयोगः-लक्षणम् उदाहरणानि च । 6. प्रयोगपरिवर्तनम् ।	-> लट् लकारस्य प्रथमपुरुषैकवचने क्रियापदानां सङ्ग्रहः । -> वाक्यानि दत्त्वा प्रयोगानुसारं वर्गीकरणम् । -> प्रयोगपरिवर्तनार्थं सरलवाक्यानि दातव्यानि ।	-> क्रियापदानां परिचयः । -> प्रयोगलक्षणावगमनम् । -> प्रयोगपरिवर्तनज्ञानम् ।
2	द्वितीयसप्ताहः	-	-	-

क्रमसङ्ख्या	मासः/सप्ताहः	अधिगमफलानि	निर्देशात्मकक्रियाकलापाः	मौल्यमापनक्रियाकलापाः
3	तृतीयसप्ताहः लभ्यावधयः- 4	कर्नाटककालिदासः 1. संस्कृतस्य प्राचीनार्वाचीनकवयः। 2. बसवप्पशास्त्रिणः बाल्यं विद्याभ्यासः च । 3. बावप्पशास्त्रिणःकाव्यरचनाशैली कृतीनां च परिचयः । 4. व्याकरणांशः ।	-> मैसूरुसंस्थानस्य विषये विवरणसङ्ग्रहः। -> पाद्यभागस्य स्पष्टतया पठनम् । -> बसवप्पशास्त्रिणः कृतीनां पट्टिकानिर्माणम् । -> पाठस्थसन्धिपदानि उल्लिख्य सन्धिविभजनं कृत्वा सन्धिनामलेखनम् ।	-> मैसूरुसंस्थानस्य विषये विवरणं तदभिवृद्धिकार्याणां ज्ञानम् । -> पाठस्य शब्दार्थावगमनम् । -> बसवप्पशास्त्रिणः वैदुष्यपरिचयः । -> सन्धिज्ञानम् ।
4	चतुर्थसप्ताहः लभ्यावधयः- 3	देवस्तिष्ठति सर्वत्र 1. कर्नाटकस्य दासवरेण्यानां परिचयः । 2. गुरुकुलस्य कल्पना । 3. उच्चस्वरेण पाठस्य पठनम् ।	-> कर्नाटकस्य दासवरेण्यानां संस्कृतेन नामपट्टिकानिर्माणम् । -> स्पष्टतया पाद्यभागस्य पठनम् । -> अभिनयद्वारा पाठस्यास्य सारावगमनम् ।	-> लेखनसामर्थ्यवर्धनम् । -> पाद्यांशस्य अवगमनम् । -> सम्भाषणकौशलवर्धनम् ।
5	चतुर्थसप्ताहः लभ्यावधयः- 1	पत्रम् 1. पत्रलेखनप्रकारः । 2. पत्रलेखनस्य आवश्यकता । 3. विरामपत्रलेखनाभ्यासः । 4. पत्रलेखने रुच्युत्पादनम् ।	-> मुख्योपाध्यायं प्रति विरामपत्रलेखनम् ।	-> पत्रलेखनस्य सामर्थ्यवर्धनम् ।

अभ्यासपत्रिका

1. क्रियापदानां कर्तरि कर्मणि भावे च परिवर्तनं कुरुत ।

कर्तरि	कर्मणि	भावे
पिबति		–
ददाति		–
	नीयते	–
	गम्यते	–
	–	भूयते
	–	स्थीयते

2. एतानि क्रियापदानि अकर्मकं सकर्मकं चेति पृथक् कुरुत ।

हसति, लिखति, भवति, शोभते, खादति, कम्पते, वन्दते, तिष्ठति, पठति, नमति ।

सकर्मकम्					
अकर्मकम्					

3. प्रयोगपरिवर्तनं कुरुत ।

1. बालः पाठं पठति ।
2. हरिः फलानि खादति ।
3. छात्रैः गुरवः नम्यन्ते ।
4. वृक्षैः कम्प्यते ।
5. अश्वाः धावन्ति ।
6. गोपालः गुरुं वन्दते ।

4. एकवाक्येन उत्तरं लिखत ।

1. तृतीयः कृष्णराजः केन नाम्ना प्रख्यातः आसीत् ?
2. बसवप्पशास्त्रिणः पितरौ कौ ?
3. महादेवशास्त्री कस्मिन् कर्मणि नियुक्तः ?
4. ओथेलो नाटकस्य कविः कः ?
5. बसवप्पशास्त्रिणे कर्नाटककालिदासः इति उपाधिं कः प्रायच्छत् ?
6. कर्नाटकस्य दासवरेण्याः के ?
7. कनकस्य ग्रामः कः ?
8. कनकस्य गुरुः कः आसीत् ?

9. कदलीफलस्य भक्षणे कः नियमः आसीत् ?

10. अन्ये शिष्याः कनकविषये किमर्थम् असूयापराः आसन् ?

5. लकार-पुरुष-वचनानि लिखत ।

		लकारः	पुरुषः	वचनम्
1.	शोभते			
2.	आसीत्			
3.	राजन्ते			

6. सन्धिं विभज्य सन्धिनाम लिखत ।

1. इत्यादीनि =

2. विद्याभ्यासाय =

3. कालादपि =

4. राजामात्यः =

7. संयोज्य लिखत ।

1. स्तोत्रकाव्यम् - शूरसेनचरितम् ।

2. चम्पूकाव्यम् - आर्याशतकम् ।

3. नाटकम् - रेणुकाविजयम् ।

4. पद्यकाव्यम् - शङ्करशतकम् ।

8. इतरवचनद्वयं लिखत ।

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
राजा		
	पितरौ	
गृहे		
		काव्यानि
भाषा		
		तैः

9. कर्णाटकभाषया आङ्ग्लभाषया उत्तरं लिखत ।

1. बसवप्पशास्त्रिणः बाल्यविषये लिखत ।

2. बसवप्पशास्त्रिणा रचितानां काव्यानां विषये लिखत ।

10. चतुर्थपदं लिखत ।

1. अस्ति - सन्ति ; लसति - ।

2. पुरन्दरः - दासवरेण्यः ; श्रीकृष्णदेवरायः - ।

घटकपरीक्षा

20 marks

1. एकवाक्येन उत्तरं लिखत ।

1X5=5

1. कनकस्य गुरुः कः ?
2. बसवप्पशास्त्रिणः पितरौ कौ ?
3. कनकस्य ग्रामः कः ?
4. ओथेलो नाटकस्य कविः कः ?
5. प्रयोगाः कतिविधाः ?

2. रिक्तस्थानं पूरयत ।

1X3=3

6. कर्मणि प्रयोगे कर्तृपदं विभक्त्यन्तं भवति ।
7. बसवप्पशास्त्रिमहोदयः काव्यम् आरचयत् ।
8. परमज्ञानिनः हरिदासानां मार्गदर्शकः आसन् ।

3. सन्धिं विभज्य सन्धिनाम लिखत ।

1X3=3

9. एकैकम्
10. देशाटनम्
11. इत्यादीनि

4. विरुद्धार्थकपदानि लिखत ।

1X3=3

12. प्रसिद्धः

13. सरला

14. शीघ्रम्

5. प्रयोगपरिवर्तनं कुरुत ।

1X3=3

15. अस्माभिः कथाः लिख्यन्ते ।

16. छात्राः पाठं पठन्ति ।

17. पुष्पाणि विकसन्ति ।

6. अनुजस्य जन्मदिनोत्सवनिमित्तं दिनद्वयं विरामं सम्प्रार्थ्य कक्ष्याध्यापकं प्रति विरामपत्रं लिखत । 1X3=3